

Zehra Güner AKAD
Metalurji Yüksek Mühendisi
(Bileşik Metal-İş Sendikası Uzmanı)

Türkiye, dünya ham çelik üretiminde 1999 yılını 14.4 milyon ton ile 17. sırada tamamlamış, dünya ham çelik üretiminin %1.9'unu karşılamıştır. Yine 1999 verilerine göre Türkiye'de ham çeliğin %35.9'u BOF, %64.1'i EAO'da üretilmiştir.

Dünya'daki üretim yöntemine baktığımızda Türkiye'deki rakamların tam tersi bir durum olduğunu görüyoruz. Genel olarak, %60-70 BOF, %40-30 EAF'da üretim yapıldığını görüyoruz.

1999'da Türkiye'nin ham çelik üretme kapasitesi 19.9 milyon tona yükselmiştir. Kapasitenin ürün bazındaki dağılımı ise; %83'ünü uzun ürünler, %15'ini yassı ürünler ve %2'sini vasıflı çelik oluşturmaktadır.

Türkiye'de bugün 17 adet elektrik ark ocaklı tesis, 3 tane entegre tesis bulunmaktadır.

Yalnızca bugün değil, yıllardır Türkiye'nin çelik üretiminde yapısal bir sorunu mevcuttur. Bu yapısal sorun üretilen ham çeliğin ürün bazındaki dağılımının ülkemizin gereksinimlerine yanıt vermemesidir. Ülkemizde tüketilen yassı ürünlerin %50'si ithalat yolu ile karşılanmaktadır. Uzun ürünlerde ise tam tersi bir durum söz konusudur. Türkiye gereksiniminin üzerinde üretim yapmakta, ihracata çalışmaktadır. Bu durum, yaratılan ve aynı zamanda tercih edilen bir dengesizliktir.

1980'li yıllarda dünya çelik tüketiminin açığını yakalayan, Türkiye uzun ürün üretimini artırmak amacıyla EAO'lu tesislerin sayısını ve etkinli-

ğini fazlasıyla artırmıştır. Bu tercihin altında yatan neden içerisinde ülkemizin çelik üretiminin ülkemizin ihtiyaçları doğrultusunda merkezi planlamanın bulunmamasıdır. Uzun ürün-yassı ürün arasındaki denge, uzun ürün üretimi lehine EAO'lu tesislerin sayısının hızla artmasıyla dünya trendinin tersine doğru yönelmiş, yalnızca ülkemizin ihtiyaçları değil, siyasi tercihlerle de demir çelik sektörü yönlendirilmiştir. Bugün, yapılan tercihin yanlış olduğu yine siyasiler tarafından ifade ediliyor. Ülkemizin çelik üretiminde uzun-yassı mamul arasındaki dengesizliğin İSDEMİR'in özelleştirilmesinin nedeni olarak gösteriliyor.

Demir çelik sektörü, bir ülkenin en önemli sektörlerindedir. Ülke ekonomisine katkısı ve ekonominin önemli dinamiklerinden olan reel sektörün faaliyeti açısından vazgeçilmez bir alandır. Bu alanlarda tercihler siyasi yalpalanmalara göre değil, ülke çıkarları düşünülerek yapılmalıdır. Ancak, ülke çıkarlarını Dünya Bankası ve IMF'nin, NATO'nun çıkarları ile özdeşleştiren, eşitleyen siyasiler için ne demir çelik sektörü önemlidir ne de ülke çıkarları... Bir kez ellerinizi sizi teslim almak isteyenlere uzatmaya görün, cebinizdeki bozuk paralarla teslim alınıyorsunuz. Türkiye'nin bugün içerisinde bulunduğu durumu bu saptamadan bağımsız düşünmek mümkün değildir. IMF ile 1999 yılı sonunda gerçekleştirilen stand-by anlaşmasında da yer aldığı biçimi ile özelleştirmelere

hız verilecekti. Türkiye'nin yazdığı niyet mektuplarında da Türkiye özelleştirmeleri hızla gerçekleştireceğini belirtiyordu. Özelleştirme programında yer alan Asil Çelik, İSDEMİR ve ERDEMİR'İN satışları gerçekleştirilecekti.

Sözü edilen üç üreticinin ikisi entegre tesis, Asil Çelik ise ülkemizde kaliteli çelik üreten kamuya ait tek işletme idi. Asil Çelik'i sattılar. İsdemir satışa çıkarıldı ancak tek taliplisi Erdemir'e devrine karar verildi. Bir süre sonra da Erdemir özelleştirilecek. Özelleştirme programına uzunca bir süredir etkisizleştirilen TDÇİ'yi de aldılar.

SİVAS DEMİR ÇELİK

FABRİKASI

ÖZELLEŞTİRİLEREK YIKILDI: SIRADA KAMULAŞTIRMA VAR.

Sivas Demir Çelik, 1987'de sünger demir'den üretim yapmak amacıyla TDÇİ'ye bağlı bir işletme olarak kuruldu. 400 bin ton/yıl haddehane kapasitesi olan Sivas Demir Çelik İşletmeleri %99.9 oranındaki kamu payının özelleştirilmesi amacıyla programa alındı. Açılan ihalede 5 Ocak 1998 tarihinde sona eren teklif verme süresi içinde ÖİB'na Sivas Demir Çelik'i satın almak için 4 teklif geldi. Teklif verenler arasında bulunan Sivas Ortak Girişim Grubu Fabrikayı satın aldı.(6 Ocak 1998-ÖİB Basın Duyurusu)

SDÇİ, en yüksek teklifi verene satılmıyor. Özelleştirme konusunda ideolojik sıkıntıları aşmak amacıyla başka bir hamle yapılıyor: Özel-leş-

tirme Yüksek Kurulu, özelleştirmenin tabana yayılması amacıyla fabrikayı, İstanbul'da yerleşik Sivas'lı İşadamları ile Sivas'taki odaların oluşturduğu SİVYAT A.Ş.'ye veriyor. Satış işlemi bu şekilde gerçekleştirildikten sonra fabrikada her alandaki çalışma tökezlemeye başlıyor.

SİVYAT A.Ş., fabrikada hiç üretim yapmayarak devir sözleşmesinde 3 yıl süre ile kesintisiz 500 personel istihdam edileceği garantisini vermesine karşın sadece 173 işçiye işbaşı yaptırdı. Bu işçilere de ücretlerinin ödenmesinde çeşitli problemler çıkardılar. (Star Gazetesi)

SİVYAT AŞ, fabrikayı işletmeye çalışıyor, ancak hiçbir denemesinde başarılı olamıyor. 2000 yılı Temmuz ayında "Kentbank'ın alacakları nedeniyle fabrikayı satışa çıkardığını" gazetelerden öğrendik.

Başbakan Ecevit, Sivas'a gittiğinde özelleştirilen Sivas Demir Çelik Fabrikaları'nda üretimin durması ve işçilerin paralarını alamamalarına çok üzülüyor ve "devletin işe el koyacağını" söylüyordu.

Özelleştirilerek daha verimli hale geleceğini söyledikleri işletmelerin yalnızca binaları ile ortada kalması durumunda ise yapılan belli: Kamulaştırıyorlar, yatırımlar kamu tarafından gerçekleştirildikten sonra tekrar satıyorlar. (Asil Çelik bunun en çarpıcı örneğidir.) Eğer işletmeyi alanlar iyi işletemez ve batırırlarsa yapılacak şey yine belli: Kamulaştırma ve zararı devletin karşılaması.

Sivas Demir Çelik İşletmeleri yıl-

lardır atıl bir biçimde ülke ekonomisine zararı siyasiler tarafından dillendirilmeyerek bekletiliyor. Bu zararı açıklamaya güçleri yetmiyor. Özelleştirme'nin ne gibi sonuçları olduğu topluma gösterilmek istenmiyor. Kimse SİVYAT AŞ'den hesap sormuyor. Bu durum bazı çevreler tarafından da çelikçilere satılmadığı için propaganda konusu yapılarak demir çelik işletmelerinin çelikçilere satılması isteniyor. SİVYAT AŞ'nin üretim yapamaması da "normal" karşılanıyor. Sivas Demir Çelik işletmelerinin neden satıldığı ise sorgulanmıyor.

ASİL ÇELİK SATILDI

Otomotiv ve makine imalat sanayi için kaliteli ve alışımlı çelik üretmek amacıyla 1974 yılında Koç Grubu tarafından kurulan Asil Çelik, 1982 yılında fabrikanın borçları nedeniyle yaşadığı zorluk üzerine kamulaştırılarak borçları ödenmiş ve zaman içerisinde MKEK'ye bağlı bir kuruluş haline getirilmiş, şirket en karlı döneminde olduğu 1998 yılında özelleştirme programına alınmıştır. 17 Nisan 2000 tarihinde ihaleye çıkarılan Asil Çelik için teklif verme süresinin sonu olan 16 Haziran 2000 tarihinde 5 işletme ve ortak girişim teklif vermiştir.

6 Temmuz 2000 günü yapılan ihaleye katılan 5 şirketten Yazıcı-Gür-İş-Parsan Ortak Girişim Grubu 11 tur süren açık artırma sonucu 131 milyon dolara Asil Çelik'i satın almıştır.

Özel Şirketti, Kamulaştırıldı, Şimdi Yine Özel

Asil Çelik'in 26 yıllık tarihi boyunca 8 yıl özel sektörde, 18 yıl kamuda kalmış ve kamu tarafından borçları ödendikten fabrikaya yatırım yapılmış ve tekrar özelleştirilmiştir. Üretim yaptığı alanda Türkiye'de tartışmasız lider olan kuruluşu devlet özelleştirerek stratejik anlamda da değerli olan bu pazarı kamu yararı dışında bir kullanıma açmıştır. Asil Çelik'in 1999 yılı net cirosu 46.4 milyon dolar, kapasite kullanım oranı %80'ler, üretim verimliliği %90'lardan fazla satılmıştır.

Asil Çelik Türkiye kaliteli çelik pazarının %60'ını elinde tutmaktadır. Satılan, bir anlamda bu %60'lık pazar olmuştur. Asil Çelik zaten karlı bir kuruluşken satılarak "devlete yük olan kuruluşları elimizden çıkarmamız gerekiyor" gerekçesine de en aykırı örneklerden birini oluşturmuştur.

Asil Çelik'in özelleştirme öncesi 820 çalışanı vardı. 2000 yılı Aralık ayı itibarı ile bu sayı 400 civarına düştü. 250 kapsam dışı olarak isimlendirilen mühendis ve büro çalışanı şu anda askıda nakillerini bekliyor. 100 civarında emekliliği hak eden çalışan özelleştirme şartnamesine göre hemen işten çıkarıldı. İstihdamdaki bu düşünün nerede duracağı ise hala belirsizliğini koruyor.

İSDEMİR NASIL ÖZELLEŞTİRİLİYOR?

Demir Çelik sektöründe ve Türkiye'nin önde gelen kuruluşları arasında yer alan İsdemir, 2.2 milyon ton/yıl üretim kapasitesine sahip. Fabrikanın 11 milyon ton kapasiteli

İsdemir limanı, 17 milyon metrekare alanı, 11.300 çalışanı bulunuyor.

İsdemir, 2 Mart 1998 tarihinde ÖYK kararı ile Başbakanlık Özelleştirme İdaresi tarafından %100 oranındaki İdare hissesi blok satış ve varlık satış ile özelleştirilmek üzere programa alındı.

İhale şartları belgesi ve tanıtım dökümanının 17.04.2000 tarihinden itibaren 1 milyar TL karşılığı ÖİB'den alınacağı, son teklif verme gününün 30 Haziran 2000 ve geçici teminat bedelinin de 3 milyon dolar olduğu açıklandı.

1999 yılının Şubat ayında Özelleştirme İdaresi Başkanı Uğur Bayar, İsdemir'in satılabileceğinden emin bir biçimde gazetecilere demeç verirken, İsdemir'in kesinlikle çok iyi şartlarda satılabileceğini ve ülkenin kasasına iyi para girebileceğini öngörüyordu.

Şartname alan firmalar 30 Haziran 2000 tarihinin uzatılmasını isteyince, İsdemir ihalesinde son teklif verme tarihi, ÖİB tarafından önce 21 Temmuz 2000'e sonra da 18 Ağustos 2000 tarihine ertelendi. (18 Ağustos 2000-Hürriyet)

Basına yansıdığı kadarıyla da, bu tarihlerin ertelemesine 11 bini aşkın işçinin neden olduğu açıklandı. Şartname alan firmalar, tesisin rantabl hale getirilmesi amacıyla binlerce işçi ile ilgili düzenlemenin kamu tarafından yerine getirilmesini talep ettiler. Kısa-ça teklif sahibi olmak isteyenler, rasyonel işletme imkanını devletin yaratmasını ve sonra İsdemir için teklif verebileceklerini belirttiler. (9 Temmuz

2000-Oya Berberoğlu-Hürriyet)

ÖYK, İsdemir'in özelleştirilmesi için önemli sayılacak bir şartın gerçekleştirilmesini istedi: Yassı ürün üretimine geçiş için; teknolojik yatırım. Bu şartın yerine getirilmesi için de İsdemir'e 750 milyon dolarlık yatırımın yapılması gerekiyor.

Fabrikanın daha verimli çalışması için ÖYK tarafından 22 Ağustos 2000 tarihine kadar 4 milyar dolarlık bir kaynak aktarımı yapılmış, buna karşın İsdemir zarar eden kuruluşların başında yer almıştı. İsdemir'in 31 Mayıs 2000 tarihine göre 32 milyar TL'lik zararı bulunduğu açıklanıyordu. (22 Ağustos 2000-Hürriyet)

İsdemir'in İhalesi Yapılıyor

22 Ağustos 2000 tarihinde gerçekleşen ihaleye tek teklif Erdemir'den geldi. Yatırım şartı, ihalenin cazibesini kısmi olarak düşürdü. Özelleştirmeden sorumlu Devlet Bakanı Yüksel Yalova bir açıklama yaparak yatırım koşulu ile İskenderun Demir Çelik Fabrikalarının Erdemir'e devredilebileceğini bildirdi.

İsdemir Erdemir'e devrediliyor

Erdemir ile ÖİB arasında uzun süren pazarlıklardan sonra;

İsdemir'in değişik kalemlerde 300 milyon doları bulan borcunu ÖİB'nin üstlenmesine,

Erdemir'in, ÖYK'nın uygun göreceği bir rakam ödemesine karar verildi. Bu rakam daha sonra ödeme planı ile birlikte açıklandı: 26 Şubat 2001 günü yapılan açıklama ile "ilk iki yılı ödemesiz, 50 milyon dolarlık satış bedelinin 4 eşit taksitte ödemesine

karar verilmiş" olduğunu kamuoyu öğrendi.

İsdemir hisseleri Erdemir'e devredildikten sonra, hisselerinin %10'luk kısmının İskenderun'da çalışanların kurduğu vakfa bedelsiz devredilmesine,

Erdemir'in 750 milyon dolarlık bir yatırımla tesisi yassı mamul üretir hale çevirmesine karar verilerek,

11 bini aşkın işçinin çalıştığı tesiste 6 bin işçi için 5 yıllık istihdam garantisi getirilmiş olduğu açıklandı.

İsdemir'de İstihdam;

Özelleştirmeden sorumlu Devlet Bakanı Yüksel Yalova'nın basına yansıyan açıklamalarında istihdam konusunda net bir veriye ulaşmak mümkün değil. Sayın Bakan, 18 Nisan 2000 tarihinde yaptığı açıklamasında İsdemir'de toplam 11.329 kişinin çalıştığını, 8 Şubat 2001 tarihinde yaptığı açıklamasında ise İsdemir'de 10.700 çalışanın olduğunu belirtti. Eğer yaklaşık 600 işçi bu dönemde işten çıkarılmadıysa, Sayın Bakan istihdam konusunda yanıltıcı açıklamalarda bulunmaktadır.

Sayın Bakan'ın 2001 yılı açıklamalarını baz alırsak 10.700 işçinin 5.500'ü kadrolu diğer işçiler asgari ücretle taşeronla bağlı olarak çalışıyor. 10.700 işçiden 6 bini için 5 yıllık istihdam garantisi getiriliyor. 5.500 kadrolu işçi içerisinde 3.500'ü yıl sonu itibarı ile emekliliğe hak kazanacak. Emekliliğe hak kazanacakların hemen uzaklaştırılması düşünülmüyor. İsdemir'deki örgütlü sendika ve yeni işveren ile görüşmeler yapılarak

işletme için optimum çalışan sayısı tespit edildikten sonra tensikat yapılacağı belirtilirken, yaklaşık 4500 taşeron işçisinin akıbetine değinilmiyor.

İsdemir'de çalışan mühendisler için ise durum daha da kritik. Daha önce özelleştirilen pek çok kuruluşta görüldüğü üzere, mühendisler eğer işletmede kalmaları yeni işveren tarafından tercih edilmezse bir kamu kurumuna nakillerini isteyebiliyorlar. Özellikle kendi meslektaşlarımız açısından baktığımızda, ortada dramatik bir durum var. Meslektaşlarımızın çalışabileceği bütün kamu kuruluşları ya özelleştirilmiş ya da özelleştirme programında. Dolayısıyla kamu kuruluşlarına nakil istemeleri de işsiz kalmalarını engelleyemeyecek sonuç oluyor. Kamusal alanın daralması yalnızca ülke ekonomisini değil, İskenderun Demir Çelik tesislerinde çalışan metalurji mühendislerini de radikal bir biçimde etkiler gibi görünüyor.

İsdemir'in Ülke Ekonomisine Katkısı

Son yirmi yılda İsdemir'in zararı 2.2 milyar dolar. Özelleştirme İdaresine göre 20 yılda ülke ekonomisine olan kaybı 18 milyar dolar. Bu 18 milyar dolarlık büyüklük, her yıl yassı çelik ürüne aktarılan 750 milyon doların ülkemizi zarara soktuğu iddiası ile açıklanıyor. Yılda 750 milyon dolardan 20 yılda zararınız 15 milyar dolara yükseliyor ve İşletmenin nominal zararını da buna eklediğinizde 18 milyar dolarlık bir

zararı varmış gibi açıklanmaktadır. Aslında bu büyüklük zarar olarak açıklanıyorsa, bu zararın İsdemir'den değil, demir çelikteki yanlış planlamadan kaynaklandığını da açıklamak gerekiyor. Bu yanlış planlamaya neden olan ise ülkemizdeki siyasi tercihlerdir.

İsdemir'in açıklanan nominal zararının nereden kaynaklandığı, buna neyin neden gösterildiği ise bu aşamada önemini yitirmiştir. Çünkü kamu İsdemir'i ıslah etmek amacıyla değil, satıp kurtulmak amacıyla hareket etmiş, yatırım yapılması için ÖİB tarafından aktarıldığı iddia edilen para Erdemir'den yatırım yapması için istenen 750 milyon doların 5 katından fazladır. ÖİB, İsdemir'in revizyonu için ayrılan bu paranın nereye harcandığı konusunda kamuoyuna bilgi vermemiştir.

Erdemir'e devir sonrası yapılacak yatırımla İsdemir 5 yıl sonunda yassı mamul üreten bir işletme durumuna gelecek ve bugünkü rakamlarla her yıl 750 milyon dolara ithal edilen yassı mamul gereksinimi İsdemir'den karşılanmış olacak ve Türkiye dışarıya yılda 750 milyon dolar daha az döviz ödemesi yapacak hale gelecektir.

Erdemir Neden İsdemir'i İstediydi?

Erdemir Genel Müdürlüğü'nden yapılan açıklamalara göre, Erdemir Avrupa'nın ilk on şirketi arasına girmeyi hedefliyor. 2000 yılı satışlarının 1 milyar doları aşması bekleniyor. Erdemir üretim kapasitesini 5 milyonton/yıl'a çıkarmayı hedefliyor.

Bunun için 2 milyar dolarlık yatırım yapmayı ve böylece Avrupa'daki ilk 10 arasına girmeyi hedefliyor. (Şener Macun- Dünya-19 nisan 2000)

Tabii bunun yanında İsdemir'i kendi bünyelerine alarak, maliyetlerde avantaj sağlayacaklarını, İsdemir ve Erdemir Limanlarının Türkiye'nin en büyük limanları olması nedeniyle hem hammaddenin hem de ürünlerin deniz yolu ile taşınmasını sağlayabileceklerini ve bu durumun ortak hammadde teminini kolaylaştırmasını öngörüyorlar.

Erdemir'in geçtiğimiz günlerdeki diğer hamlesi olan Bulgaristan'daki Kremikowtzi fabrikasını satın alma girişimi olumlu sonuçlanmayınca dikkatini İsdemir üzerine yoğunlaştırdığı gözleniyor.

ERDEMİR'DE ÖZELLEŞTİRME PROGRAMINDA

Erdemir'de Hazineye ait %25.77 oranındaki hisse senedi Özelleştirme İdaresine devredilerek, Türkiye Kalkınma Bankası ve Borsa dışındaki Erdemir hisseleri ÖİB'de toplanmış oldu. Bu hisseler daha önce Sümerbank bünyesindeyken Sümerbank'ın özelleştirilmesi aşamasında Hazine'ye devredilmişti.

Şirket hisselerinin Türkiye Kalkınma Bankası'nda bulunan %5.54'lük kısmı Özelleştirme İdaresi tarafından değil, TKB tarafından özelleştirilecek. Böylece ÖİB'nin özelleştirme çalışmalarına zemin sağlanmış oldu.

Erdemir'in özelleştirilmesi için, İş Bankası'nda kullanılan yöntemin kullanılacağı belirtiliyor.

TDÇİ DE ÖZELLEŞTİRME PROGRAMINDA

Özelleştirme İdaresi tebliği ile (11 Ocak 2001) TDÇİ Genel Müdürlüğü de özelleştirme kapsamına ve programına alındı. Bu tebliğe TDÇİ Genel Müdürlüğü ve TDÇİ'ne bağlı kalan son iki işletme olan, Hekimhan Maden İşletmesi ile Divriği Maden İşletmesi de özelleştirme kapsamına alınmış oldu.

TDÇİ de daha önce Karabük Demir Çelik Müessesesi, Sivas Demir Çelik İşletmeleri kapsam ve programa alınmış ve hisselerinin tamamı özelleştirilmişti. İsdemir'in özelleştirilmesinde ise işletmenin borçlarının ödenerek Erdemir'e devrine karar verildi.

ÖİB'nin kamuoyuna yaptığı açıklamaya göre, TDÇİ'nin 18 ay içerisinde özelleştirme işlemlerinin tamamlanması bekleniyor.

TDÇİ, kendi içerisinde taşıdığı olumsuzluklara rağmen demir çelik sektöründe devletin merkezi planlama yapmasının önemli araçlarından biri olmuştur ve alanında Türkiye için önemli bir birim olarak kabul edilmelidir. Kapitalist her ülkede olduğu gibi TDÇİ de siyasi çıkarlar amacıyla da kullanılmış ve yıllara bağlı olarak içi boşaltılmış bir kurum olageldi.

Karabük Demir Çelik'in özelleştirme programına alınmasıyla TDÇİ'nin altı boşaltılmaya başlandı ve bugün elinde kalan son varlıkları da devlet satıyor. TDÇİ'ye bağlı demir çelik işletmelerinin verimli çalıştı-

rılmamasının, merkezi programların sektörün ve ülkenin ihtiyaçlarına göre değil, "siyasi hesaplar" la gerçekleştirilmesi ülkemiz için ağır sonuçlara neden oluyor.

Bir zamanlar ciddi bir büyüklüğe ve etkiye sahip olan TDÇİ'nin Genel Müdürlük binası borçlarını ödeyemediği için haczediliyor. Devlet Bakanı Sayın Gaydalı olayın çok üzücü olduğunu belirterek, "TDÇİ'nin hiçbir şeyi yok ki zaten, binası da Vakıfbank'a ipotekli" diye açıklama yapıyor. Haciz işlemi yaptıran firmaya İsdemir'in 18 trilyon lira borcu bulunduğu için TDÇİ'ye haciz geliyor. Yine Sayın Gaydalı'nın açıklamasında, TDÇİ'nin Vakıflar Bankası'na 30 trilyon lira borcu olduğunu bu nedenle ipotek işleminin gerçekleştirildiğini öğreniyoruz.

Hekimhan ve Divriği Maden işletmeleri Türkiye'deki demir cevherinin çıkarıldığı ve ticari olarak da kullanım değeri olan madenleri barındırıyor. Bu madenlerin özelleştirilmesi ile TDÇİ de tamamen ortadan kaldırılmış olacak.

SONUÇLAR:

Özelleştirme uygulamaları yalnızca ülkemizde değil, eş zamanlı sayılabilecek bir biçimde tüm dünyada uygulanmaya başlanmıştır. Kamu işletmelerinin iyi hizmet veremediği, daha iyi hizmet verebilir hale dönüştürülmesi için mülkiyet biçiminin değiştirilmesine karar verildi. Sorunların giderilmesindeki tedavi mülkiyet biçiminin değiştirilmesi ile yapılmaya çalışıldı ve tüm dünyada örneklerine

sıkça rastladığımız özelleştirme uygulamalarına konu olan kamu kuruluşlarının adeta yok pahasına mülkiyet hakkı değiştirildi.

1990'larda hız kazanan özelleştirme uygulamaları kaynağını, sermayenin etkinlik alanlarını daha da artırmaktan ve yeni bir sermaye birikimi yaratmaktan aldı. Özellikle sosyal devlet uygulamalarının rafa kaldırıldığı dönemlere rastlayan bu uygulamalar, yaşamın her alanında söz sahibi olmak isteyen sermayenin iktidarını daha da sağlamlaştırmaya ciddi bir katkı sunmuş, eğitim sağlık gibi alanlar dahi "paran kadar sağlık, paran kadar eğitim"e indirilmiştir.

Demir çelik sektöründeki özelleştirmelerin ülkemizdeki uygulamalarına baktığımızda, kamunun elinde hiçbir işletme kalmayacaktır. Devletin böylesi önemli ve stratejik bir sektörden çekilmesinin yaratacağı umulan olumlu göstergelere önümüzdeki dönemde de ulaşmanın sıkıntılı olacağını öngörmek gerekiyor.

Bu çerçeveden demir çelik sektöründeki özelleştirmelerin sonuçlarını kısaca belirtmek gerekirse;

- 1- Demir çelik sektöründe merkezi planlamanın eksikliği özelleştirmeler ile kapatılmak isteniyor.
- 2- İsdemir, bugün Türkiye'nin en büyük işletmelerinden biridir ve özelleştirilecek olan Erdemir'e 50 milyon dolara devredilmektedir.
- 3- Erdemir'in İsdemir için toplam ödeyeceği miktar 4 yılda 800 bin dolardır. Bu rakam, Erdemir'in bir yıllık karından daha düşüktür.

- 4- Bu kadar ucuza Erdemir'e devredilen İsdemir'in yalnızca fabrikaları değil, işletmenin 17 bin metre karelik arazisi ve limanı da devredilmektedir.
- 5- İsdemir'in devri, Erdemir'in özelleştirme programındaki satışını daha cazip hale getirecek bir programın uygulamaya konulmuş halidir.
- 6- Erdemir'in özelleştirilmesi ile İsdemir de satılmış olacak ve ülkemiz demir çelik sektörünün kamuda bulunan önemli bir ağırlığı özel şirketlerin eline geçecektir.
- 7- Yassı mamul üretiminin artırılması ülkemiz için önemli bir avantaj sağlayacaktır. Ancak bunun bugün İsdemir'in satılarak gerçekleştirilmesi "devletin ayıbı"dır.
- 8- 750 milyon dolarlık yatırım devlete yük değildir. Batık bankalara akıtılan paraların toplamı yanında bu miktarda bir büyüklüğün sözü dahi edilemez.
- 9- Ülkemiz demir çelik sektörü içerisinde kamu payı kalmayacaktır. Gelişmiş kapitalist ülkeler dahi ellerinde çelik üretiminde kamu payı bırakmaktadır.
- 10- Sivas Demir Çelik İşletmeleri'nin batık hale gelmesinin nedeni özelleştirilmesidir. Borçları ile kamulaştırılması düşünülmemelidir.
- 11- Demir Çelik sektörü serbest piyasa şartlarına teslim edilmiştir.
- 12- Özelleştirmeler sonrası bütün işletmelerde istihdam daralması yaşanmış, satın alan şirketler istihdam garantisine uymamayı tercih etmiştir.
- 13- Asil Çelik, özelleştirme uygulamalarına en iyi örneklerden biridir.

Karlı bir kuruluş haline getirildikten sonra 131 milyon dolar gibi çok ucuz bir fiyata satılmıştır.

14- İşletmeleri karlı hale getirmenin yönteminin özelleştirme olmadığı gün ışığı gibi ortadadır.

Kaynakça

- 1- Özelleştirme İdaresi Basın Açıklamaları
- 2- KİGEM Asil Çelik Raporu-Mayıs 1999
- 3- 7 Haziran 2000-Hürriyet
- 4- 30 Aralık 2000-Hürriyet
- 5- 25 Aralık 2000-Dünya
- 6- 22 Ağustos 2000-Hürriyet
- 7- 13 Ekim 2000-Dünya
- 8- 18 Nisan 2000-Dünya
- 9- 19 Nisan 2000-Dünya
- 10- 8 Şubat 2001-Dünya
- 11- www.ntvmsnbc.com
- 12- 31 Mart 2000-Dünya
- 13- www.imkb.gov.tr
- 14- www.erdemir.com.tr
- 15- Özelleştirme Kapsamında Asil Çelik Gerçeği-Birleşik Metal-İş Sendikası Yayınları-2000
- 16- 7 Temmuz 2000-Dünya

sektörden haberler....

AB'nin kısıtlamaları kısmen kaldırması ile ISPAT üretimini yükseltti.

Avrupa Komisyonu'nun (AK) İrlanda'nın tek çelik üreticisi Ispat Şirketine uyguladığı yatırım ve istihdam kısıtlamalarının 2001 yılı mayıs ayında kaldırılmasıyla üretim seviyesinde artış kaydedilmiştir.

TMMOB'dan haberler...

DEMOKRATİK TÜRKİYE, İNSANCA YAŞAM MİTINGİ

TMMOB 28 Temmuz 2001 tarihinde; "özelleştirme politikaları, bu politikalara bağlı olarak kamusal mülkiyet alanlarının, şeker piyasası kanunu, tütün piyasası kanunu, telekom kanunu, enerji piyasası kanunu, devlet arazilerinin satımı kanunu, yapı denetimi kanunu, maden sahaları kanunu, mühendislik ve mimarlık kanunu ve benzeri gibi isimlerde yapılan düzenlemeleri protesto etmek amacı ile bir miting düzenlemiştir.

- Meslek onurumuzu ayaklar altına alan ve etik değerleri hiçe sayanlara,
- IMF yasaları ile, ülke değerlerini talana açık hale getirenlere
- Kamusal alanları keyfi olarak peşkeş çekenlere
- Eğitimi sadece zengin ailelerin tekeline bırakanlara
- Sendikaları etkisizleştirip her yeri taşeron işçileriyle dolduranlara
- Tarım ve orman alanları ile sit alanlarını, ülke yararından çok bir avuç azınlığın hegemonyasına bırakanlara
- IMF yasalarıyla ülkeyi yabancı sermayeye peşkeş çekenlere
- Yolsuzluk ve yoksulluk düzenini yaşatanlara

karşı; mitinge katılan binlerce mimar ve mühendis seslerini yükselterek artık susmayacaklarını haykırdılar;